

Bestyrelsesmøde

Naturnationalpark Fussingø

Referat

- Mødenr.:** 6
- Dato:** 21. januar 2025 kl.17.30-20.00.
- Deltagere:** Katrine Fruelund, Bestyrelsesformand
Jens Bonde Poulsen, Dansk Ornitologisk Forening
Anders Ladefoged, Dansk Orienteringsforbund
Bodil Sørensen, Dansk Ride Forbund
Anna Feldberg Marsbøll, Fussingø Ride- og Køreforening
Anton Christensen, Fussing Sø Bådelaug
Thea Glad, Ålum og Omegns Beboerforening
Peter Styrbæk de Lasson, Naturnationalpark Fussingøs Venner
Lene Stentoft, Brugerlaug Fussingø
Ove Hessellund Pedersen, Friluftsrådet
Lene Steentoft Steen, Dansk Islandshesteforening
Henrik Hornum, Spejderne
Egon Thomassen, Brugerråd for Naturstyrelsen Kronjylland
Jesper Kragh, BUPL Østjylland/Fussingø Naturbørnehave
Christian Rothmann, Danmarks Cykle Union
- Uffe Strandby, Naturstyrelsen Kronjylland
Matilde Raahede, Naturstyrelsen Kronjylland
Lars Maagaard, Naturstyrelsen Kronjylland
- Afbud:** Solveig Topp, Danmarks Idrætsforbund
Finn Brødløs, Øster Bjerregrav og Over Fussing Beboerforening
Christian Halgreen, Danmarks Naturfredningsforening
Jane Østergaard, DGI
Kristina Begtrup Pedersen, Danmarks Jægerforbund
Inger-Lise Mørup, Fussingøgruppen
Karen Lagoni, Randers Byråd
- Sted:** Naturskolen Fussingø

Dagsorden punkter:

1. Velkomst - ca. 5 min.
2. Naturnationalparkprojektets økonomi ca.10 min.
3. Forvaltning af og tilsyn med dyr ca. 50.min.
4. De tværgående projekter vedr. dyr i Naturstyrelsen ca. 10. min.
5. Pause ca. 10 min.
6. Status på tidsplan og orientering om iværksættelse af hegnsetablering, færister og flydespærring– ca. 10 min.
7. Formidlingstiltag i NNP Fussingø ca. 20 min
8. Input til lancering og åbning af NNP Fussingø ca. 20. min.
9. Status på bruttolisten – ca. 10 min.
10. Evt. og næste møde – ca. 5 min.

Der vil blive serveret let aftensmad i pausen og spisning fortsætter under pkt. 6.

Referat:

Pkt.1: Velkomst.

Bestyrelsesformand Katrine Fruelund bød velkommen. Formanden orienterede om, at dagsordenspunkterne 3 og 4 udgår af mødet og udsættes til næste bestyrelsesmøde.

Med det i forvejen lidt pakkede dagsorden til mødet, så giver det bestyrelsen mulighed for at arbejde mere med de andre dagsordenpunkter, hvor vi som bestyrelse kan give et godt input og bidrag.

Formanden samlede op på egne og bestyrelsesmedlemmernes indtryk fra mandag den 13. januar, hvor miljøminister Magnus Heinecke besøgte Naturnationalpark Fussingø. Ministeren deltog sammen med ordførere på en vandretur for at markere at arbejdet med at etablere Naturnationalpark Fussingø er godt i gang. Udover at være en tur igennem området, så blev der gjort stop og fortalt om nogle af de ting, der er i gang pt, herunder helt overordnet om Fussingø, og hvor vi er i processen, om hegnslinjerydning og naturgenopretningsfældninger og endelig sluttede vandreturen med, at ministeren satte det første naturnationalparkpiktogram på en piktogrampæl på bålpladsen på Galgebakken. Bestyrelsen var inviteret til Ministerens besøg og mange fra bestyrelsen deltog. Ideen hermed var, at give bestyrelsesmedlemmerne lejlighed til at møde ministeren og mulighed for at tale sammen under turen, idet det var et forholdsvist uformelt arrangement.

Katrine Fruelund syntes at det var et godt uformelt møde afholdt som en vandretur i fællesskab. Det var formandens oplevelse, at ministeren også havde en god oplevelse. Hun nævnte dog, at hun personligt syntes, at det var lidt ærgerligt, at der var kommet nogle udefra, som fulgte med rundt og tog fokus, så der blev mindre tid for bestyrelsesmedlemmerne til at tale med ministeren. Hun spurgte derefter om medlemmernes indtryk.

Et medlem spurgte, hvad der var anledning til ministerens besøg. Konstitueret Skovrider Uffe Strandby orienterede om ovenstående. Dvs. at det var en markering af, at etableringen af Naturnationalpark Fussingø er godt i gang. Derudover ville ministeren gerne møde bestyrelsen for Naturnationalpark Fussingø. Udover en markering af, at nu er vi i gang, så var det også en mulighed for bestyrelsen til at få en uformel dialog med ministeren f.eks. om medlemmernes tanker og input.

De der havde deltaget gav generelt udtryk for, at det havde været et godt møde, og at der var en god dialog på mange måder. Nogle nævnte, at de ikke syntes, at de havde brug for at mase sig på sådan en dag og tale med ministeren. Nogle nævnte også, at de synes, det havde været ærgerligt med de udefrakommendes deltagelse, der havde fyldt meget.

Pkt. 2: Naturnationalparkprojektets økonomi.

Matilde Raahede gennemgik Naturnationalparkens økonomi. Naturnationalparkerne er generelt finansieret af Natur- og biodiversitetspakken. Naturnationalpark Fussingø blev besluttet tidligere og er derfor desuden finansieret via et særskilt aktstykke på Finansloven. Finansieringen gælder det, der følger af nye ting på arealerne som følge af, at der etableres naturnationalparker. Dvs. det der følger af Naturnationalparkloven, der skal ske af nye eller ændrede aktiviteter på arealerne udpeget til naturnationalparker.

Det er dels et indtægtstab for skov- og landbrugsdriften (indtægter som tidligere gik til bl.a. naturpleje og at finansiere friluftsfaciliteter mv og som Naturstyrelsen også er kompenseret for på Finansloven), en etableringsudgift til fx hegn, dyr og nye friluftsfaciliteter og formidling i form af skilte etc. og en naturgenopretningsindsats. Dertil kommer nogle fællesudgifter til fx projektledelse, monitorering, tværgående projekter etc., som afholdes i hovedkontoret.

Nøgletal vedrørende etablering af Naturnationalpark Fussingø:

Hegn, vejprojekt (færister, bump, skiltning), flydespærringer: ca. 13 millioner.

Friluftsfaciliteter og formidling: ca. 5 millioner.

Hydrologigenopretning: ca. 2 millioner.

Friluftsfaciliteter gennemgås under pkt. 7.

Der blev spurgt ind til om etablering af naturnationalparken kunne få personalemæssige konsekvenser. Matilde svarede, at det kan være vanskeligt at svare på nu. Der kommer nye opgaver til i form af tilsyn med dyr og hegn og sandsynligvis flere formidlingsaktiviteter, men på den anden side vil flere af de traditionelle driftsopgaver med fældninger og tydninger mm. falde bort.

Pkt. 3: Forvaltning af og tilsyn med dyr. Punktet udsættes til næste møde.

Uffe Strandby gav en kort status vedr. punkterne 3 og 4. De to punkter udsættes til næste møde. Det skyldes, at materialet der skal sendes til Fødevarestyrelsen (ansøgning om tilsyn på bestandsniveau) stadig er i proces, og at ansøgningen dermed ikke er fremsendt til Fødevarestyrelsen endnu. Det forventes, at det kan sendes til både Fødevarestyrelsen og

bestyrelsen tidsnok til, at vi kan tage punkterne på næste møde i stedet. På næste møde vil det blive gennemgået grundigt og der er tid til spørgsmål og drøftelse.

Materialet er omfattede og detaljeret i forhold til dyreværnslovens indhold vedr. bestandstilsyn. Det indeholder detaljerede beskrivelser af området, fødegrundlaget og adgang til vand, hvorledes dyrene tilses, dyrlægetilsyn mm.

Uffe Strandby nævnte, at det vil være en fordel, at bestyrelsen har læst materialet grundigt inden der tages fat på en dialog omkring det.

Der spørges ind til om bestyrelsen kunne have haft mulighed for input inden materialet blev færdig lavet.

Formand Katrine Fruelund fortalte, at ift. dyreholdet må det være Naturstyrelsen der har de faglige kompetencer samt det forvaltningsmæssige og driftsmæssige ansvar.

Uffe Strandby supplerede og fortalte, at årsagen til ikke at inddrage bestyrelsen i processen med udarbejdelse af ansøgningsmaterialet skal ses i lyset af, at der dels er tale om et materiale som forventeligt vil være generisk for de andre kommende naturnationalparker, og dels at det er et område som kræver en grundig faglig indsigt, og det er et område som Naturstyrelsen har det forvaltningsmæssige ansvar for. I processen med udarbejdelse af ansøgningen til Fødevestyrelsen har Naturstyrelsen bl.a. via den Forskningsbaserede myndighedsbetjening indhentet bidrag og viden fra en række forskere fra Aarhus og Københavns Universitet. Som det tidligere har været drøftet i bestyrelsen, er der i Naturstyrelsen de seneste 3 år gennemført en omfattende kompetenceopbygning til forvaltning af græssende dyr. Dette omfatter ansættelse af landbrugsuddannede dyrepassere, ansættelse af en erfaren dyrlæge, afholdelse af en række kurser på forskellige niveauer med praktisk oplæring, netværksdannelse, uddannelsesture i ind- og udland mm.

Bestyrelsen har mulighed for at komme med holdningstilkendegivelser, input og tanker vedr. Naturstyrelsens ansøgningsmateriale og frem for alt få besvaret de spørgsmål, der måtte være. Men i sidste ende, er dyrevelfærden i naturnationalparkerne Naturstyrelsens ansvar, og dermed også hvordan dette iagttages og beskrives i ansøgningen til Fødevestyrelsen.

Bestyrelsen diskuterede muligheden for at føre enkeltpersoners holdninger til referat. Det blev præciseret, at det altid er en mulighed, som er indeholdt i forretningsordenen

Pkt. 4: De tværgående projekter vedr. dyr i Naturstyrelsen.

Punktet udsættes til næste møde.

Pkt. 5. Pause.

Pkt. 6: Status på tidsplan og orientering om iværksættelse af hegnsetablering, færister og flydespærring.

Matilde Raahede gennemgik de næste milepæle i tidsplanen.

Januar til april/maj 2025: Hegn, vejprojekt og flydespærringer.

Januar 2025: Vandreruter (vandretursfolder og elektroniske naturguider følger).

Februar 2025: Forundersøgelser og projektbeskrivelse til formidlingshus kalvestalden sættes i gang.

Forår og sommer 2025: Skilte og information i området

Sent forår 2025: Shelters og multitoilet på Damager forventes klar.

Sommer 2025: Udsigtsplatforme forventes klar.

Sensommer/efterår 2025: Hydrologi genopretning og stiforbedring.

Januar 2026: Byggeriet af Kalvestalden sættes i gang.

Vinter 2025/2026: Naturgenopretningsfældninger.

Sommer 2026. Kalvestalden forventes færdig bygget.

Bestyrelsen spørger ind til hvornår skal der sættes dyr ud?

Matilde fortæller at udsætning af stude i det samlede hegn afventer tilladelse fra Fødevarestyrelsen. Kron dyr ankommer sen vinter/tidligt forår 2025 og indsættes i udslusningshegnet. Herfra udsluses de, når det store hegn står færdigt.

Der blev spurgt indtil, hvorvidt naturligt forekommende rådyr og kron dyr vil blive hegnet inde.?

Rådyr vil kunne bevæge sig ind og ud af faunapassager i hegnet. Naturstyrelsen vurderer ikke, at der er en fast bestand af kron dyr i området, men der vil være enkelte strejfere. Det kan ikke udelukkes, at der vil være enkelte kron dyr, som vil blive hegnet inde i naturnationalparken, men det er Naturstyrelsens vurdering at arbejdet med hegn, færister mm. vil afholde kron dyrene fra at opholde sig i området under etableringsfasen.

Pkt. 7. Formidlingstiltag i NNP Fussingø.

Matilde fortalte om formidlingstiltag og bad om bestyrelsens input hertil igennem del plenumsnakke og gruppearbejde.

Etableringskommunikation

Der opsættes etableringsskilte og vi arbejder på at lave en Fussingøtilpasset version af vores folder "Plads til alle arter – også dig". Folderen tager udgangspunkt i Naturstyrelsens formidlingskoncept på vilderenatur.dk, der formidler hvorfor og hvad der sker i de urørte skove og naturnationalparkerne.

Vandretursfoldere, udnaturen.dk, ny naturguide på nettet

Vi laver en ny og lidt større version af vandretursfolderen, de nye vandreruter kommer på udnaturen.dk og der laves en ny naturguide på nettet, som bliver mere målgruppe-rettede end den nuværende omfattende fælles guide.

Skilte

Der opsættes store trefløjsskilte ved relevante indgange og p-pladser og der udformes nye mindre skilte rundt i parken.

Forsamlingshusarrangementer

Finn Brødløs og forsamlingshuset i Øster Bjerregrav har inviteret Naturstyrelsen til at komme og fortælle om naturnationalparken. Matilde spurgte, hvilke temaer bestyrelsen syntes var relevante, og om der var ønske om flere af den type arrangementer.

Guidede naturture

Naturstyrelsen har tanker om at arrangere flere guidede naturture om forskellige temaer knyttet til naturnationalparken og senere også flere årstidsture (hvad sker der i naturen i naturnationalparken lige nu). Matilde spurgte bestyrelsen om idéer til det.

Formidlingshus i kalvestalden

Lars Maagaard orienterede om proces og tidsplan for formidlingshuset, der skal etableres i den tidligere kalvestald. Matilde fortalte lidt mere uddybende om økonomien vedr. Kalvestalden, herunder, at der er tænkt en fase 1, som der er finansiering til. Men at de yderligere faser ikke er finansierede og derfor vil der være behov for at finde finansiering hertil, hvis de skal gennemføres. Bestyrelsen besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe, der kan arbejde videre med formidlingsindholdet i bygningen og evt. forholde sig til yderligere finansiering af projektet. Anders Ladefoged og Henrik Hornum vil gerne deltage i arbejdsgruppen. Øvrige bestyrelsesmedlemmer er velkomne til at melde sig til arbejdsgruppen efterfølgende.

Input fra bestyrelsen i form af gruppearbejde:

Formidlingstemaer.

Flere medlemmer af bestyrelsen mente, at guidede naturture er vigtige og bør fokusere på temaer, der relaterer sig til naturnationalparken.

Andre temaer kunne være temadage for børnefamilier, kulturhistorie, færdsel blandt dyr, færdsel med hunde og færdsel med heste.

Ligeledes mente mange fra bestyrelsen, at formidling af naturnationalparken i formidlingshuset i den tidligere kalvestald er vigtig.

Kulturhistorien og herregårdslandskabet, samt den udvikling, der sker i naturen og landskabet efter naturnationalparkens åbning. Skiltning, naturfoldere og digitalformidling i ny udgave er vigtig formidling.

Målgrupper.

Flere medlemmer af bestyrelsen mente, at formidling til alle målgrupper er vigtig, men der særligt bør laves en indsats om formidling af naturen i naturnationalparken til børn, børnefamilier og skoleklasser, da naturformidling til denne målgruppe især er vigtig.

Vedrørende forsamlingshus arrangementer:

Orientering om naturnationalparken og formålet med naturnationalparken til naboer og almindelige borgere. Oplæg om urørt skov. Det blev foreslået, at Naturstyrelsen afholder en "tour de forsamlingshus", der hvor landsbyerne er interesserede i det.

Vedrørende guidede naturture:

Forskellige input fra gruppearbejdet var også, at Naturstyrelsen laver guidede ture evt. i samarbejde med foreninger. Det kan være naturture der henvender sig til børn med praktisk at opleve naturen, insekter, mosen, plantesankning og natur kendskab.

At der kan afholdes firmaudflugter med guide. Arrangere hestenes Dag i Fussingø, lave guidede ture for hundeejere og ryttere.

Et forslag var at lave et ”ridning blandt dyr” kursus. Dette kan Fussingø Ride- og Køreforening, dog ikke bakke op om, da de ikke mener, ”at det kan gøres tilstrækkeligt sikkert at færdes med hest blandt studene, og et sådan kursus kan risikere at give en falsk tryghed”.

Vedrørende formidlingshus i kalvestalden:

Formidling af det særlige ved Fussingø: flagermus, grævlinger, dyrespor, laver og mosser mv. Naturbibliotek, information via app eller oplæsning af korte historier (digitalt eller på skilte). Fussingø slots historie, områdets historie. Indretning af udstilling med inspiration fra Hald Ege. Skolerne skal kunne benytte formidlingshuset til undervisning i forbindelse med besøg i naturnationalparken.

Der kan evt. laves et køkken med salg af kaffe osv. Ønskerne kan understøttes af ekstern finansiering.

Pkt. 8: Input til lancering og åbning af naturnationalpark Fussingø.

Matilde gennemgik helt overordnet overvejelser om lancering og åbningsarrangement af Naturnationalpark Fussingø, der forventes at foregå en gang i foråret eller sommerhalvåret 2025. Naturstyrelsen vil gerne inddrage bestyrelsen i åbningsarrangementet både med idéer og fysisk tilstedeværelse evt. med aktiviteter fra deres bagland.

Derefter drøftede bestyrelsen idéer og egne bidrag til lancerings og åbning.

Derfor blev grupperne fra punkt 7 ligeledes bedt om at komme med ideer til indvielse af naturnationalparken:

Bestyrelsen foreslog, at der afholdes en (natur-) festival som evt. forløber over flere dage. Indvielsen ønskes foretaget af Dronning Mary som er protektor for Verdensnaturfonden og/eller Magnus Heunicke.

Det blev forslået, at indvielsen kan foregå som en klipning af snor eller ved at udsætte nogle få dyr.

Temaet skal være naturen med aktiviteter som guidede ture ved Naturstyrelsen og foreninger. Mange forskellige aktiviteter for børn og børnefamilier. Afholdelse af en bioblitz, en fotospot hvor man kan tage selfies evt. en naturfotokonkurrence.

De grønne foreninger opsætter boder, hvor man kan få information om deres arbejde evt. foretage rundvisninger.

Der skal være mulighed for at få mad og drikke evt. gratis.

Pkt. 9: Status på bruttolisten.

Matilde Raahede gennemgik emner på bruttolisten og nye blev foreslået:

Sekretariatet foreslog en workshop om natursyn for bestyrelsen med en ekstern oplægsholder/facilitator. Det var der umiddelbart interesse for.

Katrine Fruelund forslår, at bestyrelsen har en dialog om, hvorledes man som bestyrelse i en naturnationalpark agerer og arbejder. Det var ikke alle bestyrelsesmedlemmer der var med til konferencen, hvor dette blev gennemgået og diskuteret – måske der kunne være behov for at repetere og eksemplificere bestyrelsens rolle.

Et ønske kan være et oplæg om dyr og sikkerhed ved en ekstern ekspert. Eksempelvis en fagperson fra Foulum.

Evt. sammen med de andre bestyrelser.

Et emne kunne være ekskursioner med andre bestyrelser til andre naturnationalparker.

Pkt. 10: Evt. og næste møde.

Næste møde er tirsdag den 18. februar kl. 17.30-20.00.